

Komentarz do II kierunku realizacji polityki oświatowej państwa
w roku szkolnym 2025/2026

Szkoła miejscem edukacji obywatelskiej – kształtowanie postaw patriotycznych, społecznych i obywatelskich, odpowiedzialności za region i ojczyznę, dbałości o bezpieczeństwo własne i innych

Poprzez działania prowadzone w sposób permanentny, szkoły wpływały i wpływają na kształtowanie wśród uczniów postaw społecznych i patriotycznych prowadzących do budowania poczucia więzi z państwem i wspólnotą społeczną. To w tym kręgu mieści się edukacja obywatelska, która od roku szkolnego 2025/2026 uzyskała wzmocnienie poprzez wprowadzenie do szkół ponadpodstawowych obowiązkowego przedmiotu o tej samej nazwie.

Tegoroczny priorytet widzieć należy jako kontynuację działań zmierzających do kształtowania u uczniów postaw obywatelskich: otwartości, krytycyzmu, zaangażowania społecznego, szacunku dla prawa (w tym również norm szkolnych), umiejętności współpracy oraz zrozumienia dla innych stron debaty publicznej. Planując działania w tym obszarze, warto pamiętać, że fundamentem edukacji obywatelskiej jest krytyczne myślenie i partycypacja w kreowaniu najbliższego otoczenia – szkoły, środowiska lokalnego, regionu. Ważne jest również zapewnienie spójności oddziaływań wychowawczych i edukacyjnych całej szkoły – respektowanie w szkole praw ucznia oraz egzekwowanie realizacji przez uczniów obowiązków z poszanowaniem ich godności, wzmacnianie samorządności uczniowskiej, tworzenie uczniom przestrzeni do wyrażania opinii w sprawach dla nich istotnych oraz do partycypacji uczniowskiej w decyzjach dotyczących placówki.

Działania na rzecz wdrażania tego kierunku można podjąć w trakcie realizacji wielu przedmiotów: edukacji obywatelskiej, wiedzy o społeczeństwie, historii, języka polskiego, ale także geografii czy wychowania fizycznego. Ważne mogą być również zagadnienia podejmowane na godzinie wychowawczej oraz etyce. Istotne znaczenie w realizacji tego kierunku ma wykorzystanie metody projektu, który przebieg może w ścieżkę międzyprzedmiotową. Należy podkreślić, że zgodnie z zapisami w podstawie programowej przedmiotu edukacja obywatelska zarówno projekt edukacyjny, jak i działania obywatelskie są filarami tego przedmiotu, a ich realizacja ma charakter obligatoryjny.

Na historii warto wykorzystać treści odnoszące się do losów Polski i Polaków na przestrzeni dziejów ze szczególnym uwzględnieniem historii regionu. Poprzez prezentowanie postaw wybranych jednostek bądź grup społecznych można zachęcić uczniów do wyrażania własnego zdania w ważnych sprawach. Analiza tekstów źródłowych przedstawiających prawa i obowiązki obywatela, prezentacja różnorodnych form aktywności obywatelskiej pozwoli zrozumieć uczniom procesy zachodzące w społeczeństwie. Przydatne w tym będą również rozmaite teksty literackie; szczególną uwagę warto zwrócić na prężnie rozwijający się gatunek reportaży.

Aby wzmocnić poczucie odpowiedzialności za ojczyznę i region, a zarazem wyrobić kompetencje do działania, warto realizować edukację obywatelską w przestrzeni pozaszkolnej. Służyć temu mogą odwiedziny w ważnych z punktu widzenia historii regionalnej bądź narodowej miejscach pamięci oraz muzeach. Zachęcenie uczniów do samodzielnego eksplorowania najbliższej przestrzeni, zapoznawania się z różnorodnymi formami aktywności społecznej w niej funkcjonującymi pomoże im w rozbudzaniu postaw prospołecznych i patriotycznych. Do tych samych celów można wykorzystać koła zainteresowań, organizację ważnych uroczystości szkolnych i lokalnych, udział w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i projektach czy wyjazdy edukacyjne.

Rozbudzanie zainteresowań, poszerzanie wiedzy, analiza treści, weryfikacja informacji, budowanie własnej opinii są kolejnymi krokami w kształtowaniu aktywnego obywatela, który potrafi dostrzec konsekwencje swoich działań, który jest niezależny intelektualnie, a równocześnie potrafi włączyć się w działania na rzecz dobra wspólnego i jego obrony.

Proponowana oferta form doskonalenia:

1. Warsztaty i szkolenia

- Niebieskoocy kontra brązowoocy, czyli rzecz o dyskryminacji
- Jak stosować AI na lekcjach historii?
- Historia w ruchu – aktywizujące metody pracy
- Myślenie krytyczne
- Współpraca międzypokoleniowa w szkole
- Praca projektowa na różnych etapach edukacji
- Kiedy sąsiedzi piszą książki – nowe spojrzenie na literaturę regionalną
- Argumentacja w praktyce: przemówienie i rozprawka krok po kroku
- Spotkania z Książką Biograficzną
- Matura z historii i WOS-u 2026
- Zachodniopomorskie her/historie. Edukacja regionalna
- „Edukacja obywatelska – szanse i wyzwania”. Sieć współpracy i samokształcenia dla nauczycieli edukacji obywatelskiej

Komentarz opracowała:

dr Katarzyna Rembacka

nauczycielka konsultantka ds. edukacji społecznej, historycznej i regionalnej